

2014. október 20–26.

Mértékadó

Kultúra · Tv- és rádióműsor

Rejtett gyökereink

Beszélgetés

Karosi Júlia

jazzénekesnővel

Oázis a város mélyén

Látogatás Martsa István alkotóműhelyében

Fotó: Raffay Zsófia

Rejtett gyökereink

Beszélgetés Karosi Júlia jazzénekesnővel

Diáklánykorában is úgy játszott Debussyt, mint akit nemcsak az uja visz, hanem a szíve is. Na meg a tudatossága. Évekkel később a Széchényi Könyvtár csendes, félsötét lépcsőfordulóján futottunk össze – kezünkben a vizsgaidőszak súlyos kötelezőivel. Legutóbbi találkozásunkkor az idén tavasszal megjelent, Hidden Roots című második jazzlemezét adta át. Karosi Júlia – a zenei iskolákat és a filozófia szakot egyaránt megjáró énekesnő – legújabb albumában (nép)zenei és nyelvi gyökereinket keresve közvetíti a kortárs jazz világát.

– Alkotói munkámban meghatározó szerepe van a filozófiai gondolkodásnak és tanulmányoknak. Mivel én írom a dalainkat, az első lemezen is fontos szerkesztői szempont volt a filozófia szak éve alatt megtapasztalt útkeresés. Fontos inspiráció volt a bölcsészkar, és igyekszem „belekomponálni” a zenei karrierembe. Mindenkinél más az útja: van, aki korábban tudja már, hogy mi felé tart, és van, akinek több állomáson kell keresztülmennie, mire meglesi a hivatását.

A klasszikus zenétől vezetett az út a jazzig.

– Klasszikus zene vett körül egész gyerekkoromban – kiskorom óta zongor-

ráztam, énekeltem. Édesanyám (Pászthy Júlia – a szerk.) opera-énekesnő, akinek a karrierje a születésünkkel egy időben kezdett még jobban felfelé ívelni. Tehát vannak zenei gyökereim már a születésemet megelőző időből is. De mindezek mellett vagy ellenére valahogy soha nem éreztem meg azt a szabadságot a klasszikus zenében, amire a jazzéneklésben ráleltem. Spontaneitásra készlet, hogy nem a legszigorúbb kottahűségre törekszünk a jazzben, és ez nekem sokkal szimpatikusabb.

Miért jobb saját szerzeményt előadni, mint egy jól bevált jazz-sztenderddel kiállni?

– Régi indíttatás bennem a dalírás. Tízéves koromban leültem a zongora mellé, és csak játszottam, ami jött, így a dalírás nálam korábbra datálódik, mint az előadói pálya. Bár szeretem a régi dalokat, a jazz-sztenderdeket, a saját zenekarommal önmagamot is vállalom kell. A saját szerzemények előadása persze sokkal megosztóbb, többeknek lehet, hogy nem tetszik, de a közönség reakciója a szerzői munkát is segíti azáltal, hogy levonhatom a dalokra vonatkozó következtetéseket.

Ahogy a CD címe is mondja: a gyökerekkel szívott magába sok mindent.

– Zenei gyökerekre koncentráltam a legutóbbi lemezemenél. A gyökerek

Fotó: Raffay Zsófia

ugyan jelen vannak az életünkben, de újra és újra kutatnunk kell, hogy honnan, miből vagyunk. Ennek próbáltam zeneileg a mélyére ásni például a népzene és az anyanyelven keresztül. A hittel kapcsolatban is ugyanazt tartom igaznak, mint a gyökerekre vonatkozóan: állandóan keresni kell. Nem vagyok az a típus, aki a készen kapott kérdéseket és válaszokat gondolkodás nélkül elfogadja.

A családi zenélésből házastársi zenélésbe lépett. Férje Varga Bendegúz jazzdobos. Előny vagy hátrány a közös hivatás?

– Természetes létállapot, hogy családdal együtt zenélünk: megmondjuk egymásnak a véleményünket, segítünk, dicsérünk, kritizálunk. Nagy ajándéknak élem meg, hogy az életem meghatározó pillanataiban jelen van a férjem. Nemcsak nézőként, hanem közreműködőként, a színpadon együtt élhetjük át a sikereket és a kudarcokat is. A zene és a zenéről való gondolkodás folyamatosan része

Fotó: Várai Enikő

az éle
zóasz
mig b

Tanít
ban. M
lésből

– F
vás sz
és bá
vigya
másra
gend
nyos
meke
meg
tanít
nek,
nem
Ezen
gyon
már
mert
átsz
nia a
nak,
gyen

Öblös
teleni

–
got n
a spo
tosn
ha a
ben i
ron i
hang
a ke
klass
hang
im n
sek,

Fotó

az életünknek: a reggeli-zóasztaltól a próbatere-mig bárhol, bármikor.

Tanít a pomázi zeneiskolában. Mi adható át az éneklésből?

– Felelősségteljes kihívás számomra a tanítás – és bár szeretem csinálni, vigyáznom kell, hogy másra is maradjon elegendő energiám. Bizonyos alapokat és stíuselemeket, a hangképzést meg lehet és meg is kell tanítani a növendékeknek, mert ezek nélkül nem lehet jól zenélni. Ezenfelül próbálok nagyon személyre szabni már a darabválasztást is, mert mindent „önmagán átszűrve” kell produkálnia a művésznek, a diáknak, hogy élvezhető, befogadható legyen, amit csinál.

Öblös mélységek, csillogó magasságok és végtelenül fegyelmezett előadásmód jellemzi...

– A szerkezeteket és a hangzásvilágot nagyon pontosan megtervezem, de a spontaneitást, az improvizációt is fontosnak tartom a koncerteken. Szeretem, ha a hangszeres és az énekes betétekben is van impro – és ez nemcsak papíron igaz, hanem a gyakorlatban is. Saját hangképzésemben az volt fontos, főleg a kezdetekkor, hogy váltani tudjak a klasszikus hangképzésből, ne csak fejhangokban gondolkodjak. Példaképeim mostanában az afroamerikai énekesek, akik szabadon, mondhatni gátlás-

tanul használják a hangterjedelmüket, hangi adottságaikat, improvizatív készségüket. Ezt érzem most feladatomban: ami van, azt minél jobban és szabadabban használni.

Hogy kerül a csángó népdal a jazzalbumba?

– Szakdolgozatom témája a Zeneakadémia mesterszakán, hogy mennyire meghatározó az anyanyelvünk az előadásunkban. Már a születést megelőző időszakban is „ragad ránk” az, ahogyan édesanyánk beszél, amilyen hangzókat ejt. Mindig is foglalkoztatott, hogy a mi speciális, egyedi magyar nyelvünkön hogy tudunk jazzénekesek lenni. A jazz merőben más hangzásvilág, hangképzés és kiejtés. Ennek kapcsán kezdtem el

Fotó: Várai

A Karosi Júlia Quartet

erdélyi turnéja: október 21–26.

23. Csíkszereda

24. Sepsiszentgyörgy

25. Kézdivásárhely

Október 31. Karosi Júlia & Fenyvesi Márton – Fiala Értelmiségiek Klubja, Budapest

November 15. Karosi Júlia Quartet – Nyitott Műhely, Budapest

November 26. Karosi Júlia & Tálás Áron – Kepes Intézet, Eger

November 28. Karosi Júlia Quartet – Harmónia Jazzműhely, Budapest Jazz Club

foglalkozni azzal, hogy lehet-e magyarul jazzt énekelni. Ezért nyúltam a népdalokhoz, ahol tökéletes prozódiaival találkozunk – nem úgy, mint egyes popslágerekben, ahol néha felismerhetetlené torzul a nyelv. A választott népdalokhoz személyes kötődésem van, vagy énekeltem őket.

És a gyerekkor óta őrzött humor...?

– Aki ismer, az tudja, hogy az ironia nálunk családi hagyomány. Anyukám szerint az a legfontosabb, hogy tudjunk nevetni magunkon, és mi nagyon nagyokat tudunk nevetni a saját hibáinkon – és persze egymáséin is. Boldog vagyok, hogy a felszabadultság a zenekaromban is jelen van, ami hat a zenélésre is – ráadásul a mi műfajunkban elképzelhetetlen, hogy feszegetve lépünk a közönség elé. Azt, aki eljön a koncertjeinkre, reméljük, megérinti ez a légkör.

Szikora Réka

Fotó: Raffay